

Het goede verhaal vertellen

DOOR LIES VAN RIJSSEN

Net terug uit Indonesië speelt de jetlag hem nog parten, maar moeiteloos maakt hij duidelijk waar zijn drive ligt: het gaat altijd en helemaal om de pensioendeelnemer! Financial Investigator sprak met Steeph Custers, pensioenbestuurder namens FNV.

Foto: s. Archief Steeph Custers

CV

- 2019 - nu FNV, Pensioenbestuurder; BPF-Meubel, Toezichthouder;
- 2019 - nu Eigen praktijk als Coach Mindfulness;
- 2011 - nu Bestuurder Pensioenen namens FNV in: SPF, Uitvoerend Bestuurder tot 2019; PHJ, Voorzitter tot 2019; BPF Houthandel, Bestuurder tot 2017;
- 2006 - 2010 FNV Bouw, Regiobestuurder Bouw- en Toeleveringssectoren;
- 2004 - 2006 FNV Bouw, Unitmanager Collectieve Belangenbehartiging;
- 1996 - 2004 FNV KIEM, Bestuurder Kunstensector en Unitmanager;
- 1995 - 2005 Bestuurder van diverse VUT- en pensioenfondsen;
- 1990 - 1997 Dienstenbond FNV, Sectorbestuurder Uitkeringsgerechtigden & Groothandel.

Omdat ik graag van mensen en groeperingen in de samenleving leer, ging ik antropologie studeren. Daarnaast verdiepte ik me in rechten. Het was de eerste helft van de jaren tachtig, een tijd van grote crisis. Ik had al wat vrijwilligerswerk gedaan bij de rechtswinkel en solliciteerde naar een functie als sociaal raadsman in Amsterdam. Ik werd het en bleef het zes jaar doen.

Rode draad in mijn leven is de verbinding zoeken. Mensen die minder geld en kansen hebben, wil ik van dienst kunnen zijn. Mijn werk als sociaal raadsman was nogal individu-gericht; op een zeker moment voelde ik me een soort politieagent richting de overheid. Begin jaren negentig ging ik daarom werken bij de FNV. Honderden cao's en sociale plannen heb ik afgesloten, in allerlei sectoren, van ANWB tot groothandel, IT en uitgeverij, maar ook voor het Muziektheater, de danssector en zelfs de bouw. Ik koos niet altijd de makkelijkste weg. Ik vind het namelijk belangrijk om af en toe met mijn poten in de klei te staan. Ik was ook jarenlang regiobestuurder bij FNV Bouw. Acht jaar geleden - ik had al enige ervaring met pensioenfondsen - werd ik ineens fulltime pensioenfondsbestuurder bij de FNV, een prachtige uitdaging.

Pensioen is complex, je raakt er nooit op uitgekeken. Deelnemers en leden, het zit dicht bij elkaar. En doordat je met veel stakeholders te maken hebt - onder andere met DNB en werkgevers - kun je wat voor deelnemers bereiken. Ook in de pensioensector zoek ik dus verbinding met mensen. Maar aan deelnemers moet je ook verantwoording kunnen afleggen. Je moet altijd kunnen uitleggen waarom je iets doet, anders ben je geen knip voor de neus waard. Bedenk wel dat je een vermogen beheert dat niet van jou is; je beheert de portemonnee van deelnemers. Zij vertrouwen jou hun pensioenpot toe! Momenteel richt veel protest zich direct op de overheid en het kabinet. Het is niet uit te

Rode draad in mijn leven is de verbinding zoeken. Mensen die minder geld en kansen hebben, wil ik van dienst kunnen zijn.

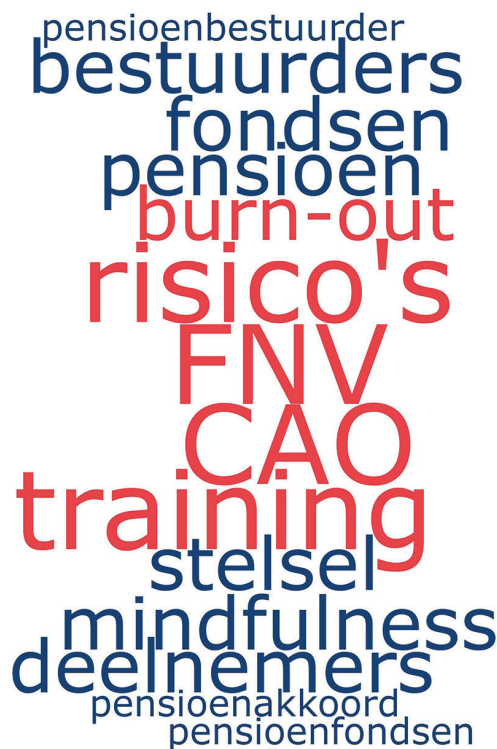
Pensioen is complex, je raakt er nooit op uitgekeken. Deelnemers en leden, het zit dicht bij elkaar. En doordat je met veel stakeholders te maken hebt, kun je wat voor deelnemers bereiken.

leggen dat het vermogen van fondsen in tien jaar verdubbeld is en er toch gekort zou moeten worden. Deze dagen gaat de FNV van Goes tot Groningen en van Akersloot tot Urmond uitleggen waarom minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid maatregelen moet nemen en waarom we een freeze kunnen inlassen. Ik leg ook uit waarom we 'ja' hebben gezegd tegen het pensioenakkoord. Ik krijg er energie van mijn leden weer te zien, de plussen en de minnen te verklaren. Kom niet met vage verhalen, laat berekeningen zien waar nodig. Mensen willen weten: 'what's in it for me?' Als wij ons werk goed doen en complexe zaken uit kunnen leggen, kunnen we ver komen met elkaar. Ja, soms zijn er acties nodig, want mensen zijn juist betrokken en bereid om collectief te sparen. Ook maatschappelijk verantwoord beleggen met vrije vakbondsrechten zonder kinderarbeid hoort bij onze leden. Het milieu houdt hen bezig, al valt het soms terecht verkeerd als ineens honderden banen op de tocht staan, zoals bij de stikstofcrisis in de bouw.

Besturen is mensenwerk en het eerlijke verhaal vertellen is mijn vak. Niet alles wordt je in dank afgenomen. Dat betekent dus een rechte rug houden, ook tegenover werkgevers en tegenover bestuurders die niet volgens het boekje handelen. De andere kant opkijken kan niet: je moet je deelnemers recht in de ogen kunnen kijken. Met het rekenwerk heb ik minder, er zijn genoeg anderen die dat beter doen. Rekeninzicht is wel onmisbaar. Weten hoe pensioen werkt, hoe een beleggingsportefeuille zich verhoudt tot de pensioenverplichting, wat de risico's zijn, hoe je kunt diversificeren. Je moet een countervailing partner kunnen zijn voor je uitvoerend bestuurder en vermogensbeheerder. Het is goed dat de eisen voor geschiktheid van bestuurders de laatste jaren zijn aangescherpt.

Waar ik me zorgen om maak, is de ongebreidelde regelgeving rond risico's. Risicobeheersing binnen pensioenbesturen, hun pensioenuitvoerders en vermogensbeheerders is vanzelfsprekend noodzaak. Maar ik vraag me af of we hierin niet doorslaan. Natuurlijk is het zaak om de risico's

Waar ik me zorgen om maak, is de ongebreidelde regelgeving rond risico's. Ik vraag me af of we hierin niet doorslaan.

Afbeelding: Wordwolkn.nl

te beheersen en is het de taak van DNB om daarop toe te zien. Maar de verplichting om alle sub-sub-categorieën te onderscheiden in drie lagen van bestuursondersteuning en uitvoering en ook nog eens de sleutelfuncties onafhankelijk in te richten? Dat is zeker voor kleine fondsen onnodig belastend en kostenverhogend. Als we zo vijf-dimensionaal gedetailleerd gaan kijken, zijn we dan nog in staat om de echte risico's te zien? Zonnevlammen lijken nog steeds lastig voorspelbaar, maar eentje van klasse X kan hier elektromagnetische velden op grote schaal verstoren, zoals in het pre-IT-tijdperk in Canada. Overzien wij de gevolgen? Zijn we ons er voldoende van bewust dat bepaalde risico's helemaal niet worden beheerst?

In zekere mate speelt dat nu ook met de extreem lage rente. Die is niet voorzien en de impact van deze rente voor het huidige stelsel met de nu geldende regels al helemaal niet. Kortten is echter onnodig. Daar zijn we bij de FNV van overtuigd. En de wet geeft de mogelijkheid om kortten even achterwege te laten. De minister heeft daar de bevoegdheid toe. Dat is geregeld in artikel 142 Pensioenwet. Vandaar onze oproep om de komende anderhalf jaar pas op de plaats te maken gezien de uitzonderlijke situatie. Het is niet meer te verkopen om premies te verhogen, de opbouw te verlagen en daarbovenop uitkeringen te verlagen. Dat er de afgelopen 10 jaar nauwelijks is geïndexeerd, betekent zo'n 15% koopkrachtverlies. Hoezo nominaal en zeker?

Ik ben ervan overtuigd dat wij met het nieuwe stelsel de problemen waar we tegenaan zijn gelopen, kunnen

oplossen. Ook al is dat nieuwe stelsel minder zeker, want je gaat ook eerder indexeren en korten. Berekend is dat de verwachte indexatie-kortingsverhouding 3 op 1 is. Indexeren wil niet alleen zeggen koopkrachtbehoud, maar ook welvaartsvastheid. Nog een reden waarom de FNV blij is met het akkoord. Het stukje buffer dat je nu hebt, een reserve van 5 tot 25%, wordt straks meteen ingezet voor indexatie als de dekkingsgraad hoger is dan 100%. Ook vinden we het een grote verbetering dat eerder stoppen met werken weer mogelijk wordt en dat we dat via de cao's kunnen afspreken. Voor deelnemers met zware beroepen is dat heel hard nodig.

Te belastend en te emotionerend werk moet je vóór zijn en het eist een zware tol als dat niet is gelukt. Ik kreeg een burn-out en leerde mindfulness kennen als een levenshouding die mij erdoorheen trok. De acht levenskwaliteiten, die ik 'mintraas' noem, staan voor mildheid, in het moment blijven, niet oordelen, trouw zijn aan jezelf, rustig afwachten, accepteren, achter je laten en stil kunnen zijn zonder iets na te streven. Het werkt zo goed bij mij, dat ik die levenshouding en de methode om dat aan te leren aan anderen wil overdragen.

Ik ben ervan overtuigd dat wij met het nieuwe stelsel de problemen waar we tegenaan zijn gelopen, kunnen oplossen.

Van de nood een deugd maken, zit in mij. Mijn burn-out greep diep in. Wars als ik ben van direct naar medicijnen grijpen, ging ik op zoek naar ondersteunende therapieën die ik zelf kon toepassen. Na een training in stressreductie drong het tot me door dat ik bepaalde dingen van mezelf niet wilde zien, die ik maar beter wel kon accepteren. Ik wil altijd bezig zijn, met de muziek, mijn werk, sport, sociale contacten, opa zijn van twee prachtige kleinkinderen. Om dat in balans te brengen, kost en levert veel energie. Prachtig, maar als het lijntje breekt, heb je verbazingwekkend veel moeite om toe te geven dat je niet alles kan. Van het een kwam het ander.

Er is een training tegen werkgerelateerde stress van John Kabat Zin, een van de grondleggers van mindfulness. Hij liet wetenschappelijk onderzoek doen en begon decennia geleden met een polikliniek voor mensen met burn-out-klachten, in Massachusetts in de Verenigde Staten. Een burn-out en andere werkgerelateerde klachten blij je te kunnen overwinnen via een strak achtweeks trainingsprogramma. Ik heb dat op mezelf toegepast en de opleiding gevolgd. Ik bedacht dat het zonde zou zijn om wat mij zo geholpen heeft niet door te geven aan lotgenoten. Inmiddels heb ik mijn eigen praktijk. Die loopt lekker en daardoor kan ik nu wat minder werken. Ik houd het klein en vind het mooi om te doen. Dankzij een tamelijk emotionerende periode in mijn werk is mij dit toegefallen.

En muziek blijft mijn passie: van klassiek tussen de schuifdeuren tot covers van popnummers voor het goede doel. Binnenkort zing ik en speel ik weer viool met mijn band, de Pensioengasten. Repeteren is er totaal bij ingeschoten, doordat ik de afgelopen weken in Indonesië zat. Maar dat komt goed. De Pensioengasten leren elkaar, door samen muziek te maken, anders kennen. Het enthousiasme van onze band is hartverwarmend. Ook muziek maken is verbindend. Net als bij mindfulness gaat het er altijd om dat mensen elkaar de ruimte geven om zichzelf te zijn. «

Rode draad in mijn leven is de verbinding met elkaar te zoeken;

Als bestuurder moet je af en toe met je poten in de klei staan;

Verantwoorden en uitleggen waarom ik iets doe: zo wil ik het;

Korten is onnodig en een slechte start voor het nieuwe stelsel;

Mindfulness werkt!